

В рамках реалізації II етапу проєкту проводиться робота з відбору та редагування навчальних матеріалів для впровадження електронного контенту.

Інформація щодо проведення онлайн-курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які проводять методисти НМЦ ПТО, розміщується на додатковому сайті НМЦ ПТО у Полтавській області «Віртуальна педагогічна майстерня».

Результатом роботи творчої групи зі створення електронного навчального контенту з електротехнічних професій є розробка сайтів та потемних дидактичних матеріалів педагогічними працівниками ЗП(ПТ)О.

В ході реалізації проєкту проводяться короткострокові дистанційні курси для педагогічних працівників ЗП(ПТ)О:

– дистанційний курс «Створення електронних дидактичних ресурсів з використанням можливостей програми Flip PDF»;

– проведення майстер-класів навчального курсу «Microsoft Excel»;

Ми усвідомлюємо, що якість професійної підготовки здобувачів освіти залежить від чіткої координації співпраці педагогів та учнів, а в період карантинних обмежень і від якості цифрових комунікацій та рівня володіння ними усіма учасниками освітнього процесу. Важливе значення в цьому процесі має управлінська та координуюча функції з боку адміністрації, методичної служби ЗП(ПТ)О, при методичній підтримці НМЦ ПТО.

Проаналізувавши впровадження в освітній процес ЗП(ПТ)О інформаційно-комунікаційних технологій можна стверджувати, що педагогічні працівники на належному рівні використовують навчальний електронний контент як засіб підвищення ефективності професійної підготовки кваліфікованих робітників під час проведення дистанційної та змішаної форм навчання. При подальшому використанні ЕК педагогічними працівниками необхідно враховувати інноваційний розвиток як інформаційно-комунікаційних так і освітніх та виробничих технологій.

Список використаних джерел:

1. Босова Л. Л. Електронний учебник нового поколения : понятие, структура, требования / Людмила Леонидовна Босова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : tio.su/41/plenum/Bosova.html.

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКЛАДАННЯ В НУШ ІНТЕГРОВАНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО КУРСУ «ДОВКІЛЛЯ» ДЛЯ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ

Гринюк О.С.
(Київ, Україна)

Сьогодні в Україні відбувається модернізація системи освіти. Сучасні освітні реформи спрямовані на підвищення якості і доступності навчання, на виховання ініціативної, самодостатньої та творчої людини. Як зазначено у Концепції «Нова українська школа» [1], нині особливо гостро постає проблема використання внутрішніх резервів підвищення результативності навчання школярів.

Центральне місце в системі освіти належить середній школі, яка повинна готувати згуртовану спільноту творчих, активних і підприємливих людей,

відповідальних громадян, що забезпечать потужну державу і конкурентну економіку [1].

На думку вчених, що досліджують питання теорії і методології професійної підготовки, пріоритетною формою розвитку системи освіти повинно стати створення інтегрованих курсів, які передбачають внутрішньо-предметну і міжпредметну інтеграцію природничо-наукових знань на основі загальних закономірностей природи та ключових предметних компетентностей, що узгоджено формуватимуть в свідомості учнів цілісність знань про природу.

Умовою цілісності знань є підлягання всіх елементів загальним закономірностям природи, які входять у концепції сучасного природознавства. Виявом цілісності знань є сформованість наукової картини світу як системи знань, що утворюється під час обґрунтування їх на основі загальних закономірностей природи [2, с. 24].

Наразі співробітниками відділу інтеграції змісту загальної середньої освіти Інституту педагогіки НАПН України розроблена модельна програма інтегрованого природознавчого курсу «Довкілля» для учнів 5-6 класів, яка подана на затвердження МОН. Даний курс спрямований на подолання недоліків чинної природничо-наукової освіти шляхом формування наукової картини світу учнів завдяки цілісності змісту знань, системі занять, що включають уроки серед природи, систему інноваційних методів навчання, що задовольняють природні потреби дітей у пізнанні дійсності.

В умовах модернізації системи освіти в Україні суттєво змінюються вимоги до професійної підготовки і діяльності вчителів, які викладатимуть інтегровані курси, зокрема інтегрований природознавчий курс «Довкілля» для 5-6 класів. Підготовка даних спеціалістів у вищій школі України повинна визначатися саме якістю державних освітніх стандартів, навчальних планів і програм, моделей випускників, а також ступенем кваліфікації викладацького складу, рівнем навченості студентів, станом виховної роботи і матеріально-технічної бази та соціально-побутових умов студентів і викладачів.

Розробка державних стандартів вищої педагогічної школи вимагає відповідного змістовного наповнення всіх рівнів підготовки фахівця з інтегрованих курсів природничої освітньої галузі, тому у майбутнього вчителя необхідно формувати наступні вміння:

- володіти цілісними, інтегрованими, природничо-науковими знаннями та основними закономірностями живої і неживої природи, які є спільними для змісту всіх предметів природничого циклу і забезпечують встановлення логічних зв'язків між отриманими знаннями;

- проводити спостереження і дослідження проявів загальних закономірностей природи у довкіллі, і описувати їх результати на основі здобутих у навчальному процесі інтегрованих, цілісних знань, що будуть необхідними у майбутній спільній науковій роботі з учнями;

- моделювати власну наукову картину світу та особистісно значиму систему знань, вмінь, уподобань – образ світу, а згодом формувати її у підростаючого покоління;

- володіти здатністю оцінювати вплив людської діяльності на природу, на сталий розвиток суспільства і навчати учнів виражено взаємодіяти з довкіллям, виховувати їх екологічну культуру, ціннісне ставлення до самого себе, інших людей та природи, а саме охороняти і збагачувати її;

– формувати власні ключові та предметні компетентності, вміти організувати компетентнісне навчання учнів, коли вони будуть отримувати свої знання не заради знань як таких, а заради вміння користуватися ними в реальному житті та моделювати власну наукову картину світу;

– проводити інтегровані уроки у процесі спілкування дітей з довкіллям, що забезпечуватиме формування в учнів цілісної системи уявлень про закони пізнання навколишнього світу в їх взаємозв'язку та взаємозумовленості, а також сприятиме поглибленню та розширенню знань учнів, формуванню їх системного мислення, збудження їх уяви та позитивного і емоційного ставлення до пізнання природи;

– здійснювати реалізацію інтегрованого тематично-проектного навчання, тобто організацію спільного освітнього простору вчителя та учнів, побудованого на основі інтеграції змісту природничо-наукової освіти та різноманітних видів діяльності навколо проблемних питань дослідно-творчих міні-проектів, поєднаних спільною темою, що сприятиме розкриттю творчого потенціалу учнів у відповідності до їх запитів і здібностей;

– організовувати освітній простір для учнів, де буде можливість експериментувати, конструювати, проводити власні дослідження, а також бути організатором природоохоронної діяльності у своїй місцевості та залучати до неї учнів, які небайдужі до проблем довкілля і будуть надійними помічниками у нелегкій праці;

– оволодівати педагогічними інноваційними підходами, практиками, формами, методами, засобами, технологіями професійної діяльності, які базуються на психолого-педагогічних, соціальних, культурологічних та фахових знаннях, що дозволить учителю досягти високого рівня майстерності у здійсненні виховання та навчання школярів;

– виховувати відповідальне ставлення до своєї професії, розуміти проблеми реформування та оновлення природничо-наукової освіти та сформувати відповідальне ставлення до ролі вчителя-реформатора, прагнення поповнювати свої знання і підвищувати професійну майстерність.

Отже, важливе місце в освітньому процесі навчального закладу належить саме особистості вчителя. Тому одним із найважливіших стратегічних завдань на сьогоденному етапі модернізації освіти України є забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів інтегрованих природознавчих курсів. Тільки вчитель, який має високий рівень професіоналізму, сформовану власну наукову картину світу, володіє цілісними природничо-науковими знаннями, основними компетентностями та сучасними інноваційними технологіями, зможе не лише дати цілісні знання та сформувати вміння учнів, а й навчити дітей користуватися ними у повсякденному житті. В результаті цього, володіючи цілісними знаннями, учні зможуть пов'язувати їх з власними ціннісними орієнтирами, що сприятиме формуванню їх наукової картини світу і основних життєвих компетентностей, які потрібні для успішної самореалізації у житті, навчанні і праці.

Список використаних джерел:

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Ухвалено рішенням колегії МОН 27/10/2016 URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 5.05.2021).

2. Формування природничо-наукової картини світу в учнів середньої школи : колективна монографія / В.Р. Ільченко, К.Ж. Гуз, В.С. Коваленко, Л.М. Рибалко та ін. Полтава : Довкілля-К, 2005. 224 с.

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ

Гришко В.Я., Йосипенко О.М.
(Полтава, Україна)

Питання компетентнісного підходу у сучасній освіті розробляються вітчизняними і зарубіжними вченими у відповідь на перетворення, що відбуваються в сучасному суспільстві: зростання темпів зміни технологій і знань, світового господарства. 21 століття вимагає від сучасної школи формування високоосвіченої, креативної, конкурентоспроможної особистості, яка застосовує знання на практиці, тобто формує власний світогляд, спираючись на здобуті нею ж самою знання. Нормативні документи про освіту: Державний стандарт повної загальної середньої освіти, концепція 12-річної середньої загальноосвітньої школи, програми, критерії оцінювання – відображають питання упровадження компетентнісного підходу. У національній доктрині розвитку освіти записано: «Мета національної стратегії – забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними здібностями, потребами на основі навчання протягом життя» [6].

Державний стандарт зазначає: «Метою базової середньої освіти є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їхньої соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору дальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу» [2].

Аналіз публікацій досліджуваної проблеми показав, що упровадження компетентнісного підходу в освіті має місце у працях таких відомих науковців: Н.В. Бібік, І.М. Пометун, Дж. Равена, Н.В. Нагорної, І.М. Пугач, А.В. Хуторського, О.В. Овчарук, В.Т. Лозовецької та інших [1, с. 45-50; 3, с. 85-96; 5, с. 90-95; 9, с. 67-70]. Не дивлячись на певну визначеність даної проблеми, формування ключових компетентностей учнів засобами шкільного курсу біології ще потребують належної уваги. Тому метою даної статті є спроба проаналізувати їх зміст, потенційні можливості та деякі шляхи реалізації.

У перекладі з латинської мови «компетенція» – коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання й досвід. А термін «ключові компетентності» вказує, що вони є підставою для більш конкретних предметно орієнтованих питань [11, с. 50-80; 12, с. 58-60]. Державний стандарт базової середньої освіти від 30 вересня 2020 року виділяє 9 освітніх галузей, одна з яких природнича, метою якої є формування природничо-наукової компетентності як ключової та відповідних предметних компетентностей як обов'язкових складових загальної культури особистості і розвитку її творчого потенціалу [2]. Випускники сучасної школи повинні вміти використовувати здобуті знання з методології природничих наук для адекватного ставлення до природи, розуміння, пояснення сучасної